

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **«МОТИВАЦІЙНА БАЗА СУЧАСНИХ АНГЛІЙСЬКИХ
УРБАНОНІМІВ»**

Виконавець: здобувач другого
(магістерського) рівня вищої освіти
групи Ang1-M22z
спеціальності 014 Середня освіта
(Мова і література (англійська))
Кардинал Тетяна Василівна

Керівник: **Фрасинюк Н. В.**,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови

Кам'янець-Подільський – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТОПОНІМИ ЯК ОСОБЛИВІ ОДИНИЦІ МОВИ. ПЕРЕКЛАД ТОПОНІМІВ	6
1.1. Топоніми як частина ономастики, їх типи, джерела, походження	6
1.2. Топоніми як частина мовної системи	14
1.3. Стандартизація та переклад топонімів	21
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2. СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ УРБАНОНІМІВ.....	29
2.1. Урбаноніми як лінгвістичне явище.....	29
2.2. Переклад урбанонімів шляхом транслітерації.....	37
2.3. Переклад урбанонімів методом калькування.....	41
2.4. Проблеми при перекладі урбанонімів.....	50
Висновки до розділу 2	59
РОЗДІЛ 3. СТРУКТУРНІ ТА СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ УРБАНОНІМІВ НА ПРИКЛАДІ АМЕРИКАНСЬКИХ МІСТ	60
3.1. Семантичні особливості урбанонімів Нью-Йорка, Лос-Анджелеса та Бостона	60
3.2. Структурні особливості урбанонімів Нью-Йорка, Лос-Анджелеса та Бостона	67
Висновки до розділу 3	79
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	84

ВСТУП

Актуальність дослідження. Ця робота є дослідженням ономастичного матеріалу, в якому проводиться аналіз урбанонімів у англійській мові. Розвиток ономастики сьогодні характеризується освоєнням недосліджених областей ономастичного простору, однією з яких довго залишалася урбанонімія. На етапі розвитку суспільства місто виступає у ролі найважливішого центру сучасної людської культури як і соціальна і культурна реалія дедалі більше приваблює учених.

Актуальність цієї роботи полягає у тому, що урбаноніми як мовне явище, вивчені не надто детально. Постає питання більш детального вивчення внутрішньоміських об'єктів, і зростає необхідність багатоаспектного дослідження урбанонімів у англійській мові.

Наукова новизна роботи загалом полягає у виборі урбанонімів як об'єкт дослідження, зокрема – у визначенні їхньої ролі в англійській мові. Виникли в науці 20 століття і урбаноніми, що функціонують в даний час, мають широкий інтерес і визначають актуальність даного дослідження. Ономастична наука широко досліджує урбаноніми, і це підтверджує її продуктивність.

Метою роботи є дати комплексний аналіз урбанонімів на конкретному англійськомовному матеріалі.

Об'єктом дослідження є урбаноніми у англійській мові.

Предметом роботи є особливості творення урбанонімів.

Для досягнення поставленої в роботі мети є доцільним розв'язати такі завдання:

- 1) Встановити зв'язок топонімів з ономастикою;
- 2) Класифікувати топоніми та охарактеризувати способи їх перекладу;
- 3) Визначити роль і місце урбаноніму в топоніміці;
- 4) Визначити методи перекладу урбанонімів;

5) Встановити семантичні та структурні особливості урбанонімів у англійській мові.

Матеріалом дослідження послужили урбаноніми, виділені методом суцільної вибірки (100 назв вулиць та площ п'яти борів міст Лос-Анджелес, Бостон та Нью-Йорк). У доборі фактичного матеріалу в описах найменувань внутрішньоміських об'єктів та його етимологічної характеристики були використані топонімічні словники Нью-Йорка, Лос-Анджелеса та Бостона. Топонімічні словники служать для систематизації аналізу, розкриття сутності значень урбаноніма, та його прояснення.

Методи дослідження:

- етимологічний (для пояснення та аналізу походження урбанонімів);
- метод лінгвістичного опису (уособлює наступні способи реалізації дослідження: збір, тлумачення, систематизація, зіставлення, класифікація та інтерпретація);
- компонентний аналіз (для зіставлення лексико-семантичних та граматичних особливостей урбанонімів);
- семантичний аналіз (для класифікації, систематизації та інтерпретації тлумачних, функціональних особливостей урбанонімів);
- структурний метод (для аналізу мовних явищ на основі зв'язків і відношень між мовними елементами).

Робота робить певний внесок у дослідження нагальних та своєчасних проблем урбанонімики і в цьому полягає її **теоретична значимість**. У роботі систематизуються знання про власне ім'я як важливої складової англійської мови, і навіть уточнюється значиме для цього дослідження поняття урбаноніма. Отримані висновки відкривають перспективи вивчення та подальшого розвитку теорії власного імені.

Практична цінність полягає у можливості використання матеріалів дослідження на заняттях, присвячених аналізу та інтерпретації тексту, а також у курсах з лексикології, стилістики та країнознавства.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загального висновку та списку використаних джерел. Загальна кількість сторінок — 89. Загальна кількість використаних джерел — 66.

ВИСНОВКИ

У дослідженні «Мотиваційна база сучасних англійських урбанонімів» використовується переважно комплексний підхід до вивчення даної проблеми. Комплексний аналіз дає можливість пізнати системність, сучасний стан, функції та роль урбанонімічних одиниць у англійській мові. Також зроблено спробу дослідити етимологічну характеристику урбанонімів.

У цьому дослідженні розглядалося питання необхідності вивчення ономастики і власних назв, які грають найважливішу роль вивченні проблематики реального дослідження, оскільки ономастична наука займається всебічним дослідженням власних назв. У свою чергу, власне ім'я – це слово або словосполучення, відмінною рисою якого є виділення індивідуальних предметів і чітке ім'я об'єктів. Вся сукупність власних назв, які відносяться до однієї культури і одного тимчасового пласту, складають ономастичний простір, повнота опису якого може виявлятися тільки при спеціальному дослідженні. Ономастичний простір складають імена окремих живих істот, колективів, неживих предметів, місць на поверхні землі, під землею та за межами Землі, звуків, рухів, ідей.

Топонімічна система є досить розгалужена та представлена гідронімами, ойконімами, урбанонімами, оронімами тощо. Також належна увага була приділена вивченню мікротопонімів, назві дрібних географічних об'єктів. Були розглянуті способи утворення топонімів. Вчені вивчили такі способи як морфологічний, лексико-семантичний, лексико-синтаксичний та морфолого-синтаксичний спосіб утворення топонімів. Говорячи про призначення, роль топонімів у англійській мові, то вчені виділяють такі функції: просторово-тимчасова, характеризуюча, порівняльно-описова та символічна функції. Також було визначено способи перекладу топонімів: транслітерація, транскрипція, транспозиція та калькування.

Аналіз роботи з проблеми визначення урбанонімів у англійській мові показав, що урбанонім є власним ім'ям внутрішньоміського об'єкта і входить

у особливий розділ топонімії. Урбаноніми є частиною загального топонімного простору, до якого входять гідроніми, ороніми, біоніми, ойконіми тощо. Це чітко відображає місце урбанонімів у загальній класифікації топонімів як суспільно-культурних онімів, вказуючи на їх роль у формуванні і фіксуванні, наприклад, історії міста. Термін входить у систему назв внутрішньоміських об'єктів, функціонує як індивідуальне найменування штучно створеного об'єкта. Урбаноніми завжди супроводжуються географічними термінами, які називають тип лінійного об'єкта (вулиця, провулок, бульвар, площа).

Щодо методів перекладу урбанонімів було визначено так: транслітерація та калькування. Транслітерація є надзвичайно важливим аспектом у вивченні усіх слів іншомовного походження, а особливо урбанонімів. Такий спосіб перекладу виступає невід'ємним методом вивчення лесичного багажу того чи іншого регіону. Переклад урбанонімів методом калькування ж є легшим у міру своєї буквальності. Цей процес, який забезпечує утворення слів шляхом буквального перекладу, має однак складнощі застосування.

В результаті вивчення різних джерел можна зробити висновок, що урбанонімічна система розвивається як одна з полів онімичного простору. Також система урбанонімів в цілому проявляє себе в наступних характеристиках: територіальність топонімів, фонетична індивідуальність (орфоепічні або акцентологічні особливості), лексична спільність (частотність географічних термінів «провулок», «площа», «глухий кут», «вулиця» характерні для маленьких провінційних міст. Для великих міст характерні «проспект», «набережна», «бульвар», «проїзд»), морфологічна спільність елементів (наявність певного ряду урбаоснов і урбаформантів).

Вивчення міської та внутрішньоміської топонімії США як фактичний матеріал цього дослідження дозволяє стверджувати, що урбаноніми Лос-Анджелеса та Бостона було утворено різними способами (афіксація, словоскладання, контамінація, топонімічна конверсія), але

найбільш вживаний – топонімічна конверсія, а також деякі урбаноніми були утворені способами афіксації, словоскладення та контомінації. У цьому ж висновку зазначимо, що всі урбаноніми вказаних територіальних одиниць були перекладені з урахуванням історично-культурних особливостей, а також зі значущими відмінностями їх безпосереднього утворення, а потім уже вибору способу перекладу.

В американській топонімії характерно загострене сприйняття інформації, що відноситься до місця проживання; міцне і стійке закріплення асоціацій, що виникли й практично не змінювалися протягом декількох десятиліть. Це стосується як окремих вулиць та районів, так і міст. У топонімічній картині світу втілюється характер культури кожного етносу та кожної людини.

В даний час у Лос-Анджелесі, Нью-Йорку та Бостоні, як і в США в цілому, спостерігається дбайливе ставлення до назв вулиць як до культурної спадщини. Усі назви міських об'єктів разом складають своєрідну і складну систему. Урбаноніми є динамічним явищем; їхнє вивчення та дослідження вченими сприяє змінам та подальшому розвитку. В урбанонімах фактично відображаються усі погляди суспільства. Вони відображають певну епоху, допомагають простежити історію розвитку міста та є найціннішим джерелом краєзнавчої та лінгвістичної інформації.

Узагальнюючи структурні особливості урбанонімів, найчисленнішою їхньою групою є описова група назв. Це, очевидно, пов'язано з тим, що спочатку багато міських об'єктів мали неофіційні назви, які присвоювалися об'єктам, виходячи з їх характеристик, таких як: географічне положення, етнічний склад, рід діяльності мешканців цієї території тощо. Також широке поширення має комеморативна група назв. Здебільшого це пов'язано з історичними подіями, а саме – переселенням колонізаторів із Європи. У словотворі назв найчастіше зустрічаються такі форманти, як: «East-/West-/South-/North-», «-town».

Підсумовуючи, урбаноніми, як лінгвістичне явище уособлює в собі не лише мовну одиницю, яка тлумачить певний об'єкт, а й містить у собі історично-культурні та етносо-соціальні особливості значення назви такого об'єкту. Саме тому дослідження цієї теми є багатограним та неодноманітним і потребує ще більшої уваги лінгвістів у зв'язку з відносною новизною тематики. Тому, вважаємо, що тема була повністю розкрита та досліджена по зазначеним завданням роботи, яку тепер можна використовувати, як підґрунтя для подальшого аналізу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бевзо О. А. Львівський літопис і Острозький літописець. К.: Наук. думка, 1970. 200 с.
2. Белінський В. Країна Моксель, або Московія: роман-дослідження. К. : Вид-во імені Олени Теліги, 2009. 376 с.
3. Бучко Д. Г. Ареали українських топонімів на -івці, -инці в XIV–XX ст. *Перспективи розвитку славянської ономастики*. М. : Наука, 1980. С. 90–100.
4. Бучко Д. Бучко Г. Урбаноніми як маркер взаємодії народу і влади в Україні (радянський і пострадянський періоди). Київ: Пульсари, 2002. С. 75-79.
5. Бучко Д. Походження назв населених пунктів Покуття. Львів : Світ, 1990. 143 с.
6. Величко С. В. Літопис. Т. 1. К. : Дніпро, 1991. 371 с.
7. Величко С. В. Літопис. Т. 2. К. : Дніпро, 1991. 642 с.
8. Зубко А. Українська ономастика: здобутки та проблеми. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики*. К. : Ін-т історії України НАН України, 2007. С. 262-281.
9. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози). Л. : Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. 216 с.
10. Карпенко О. Ю. Про космонімічний фрейм. Записки з ономастики : зб. наук. пр. Одеса : Астропринт, 2010. Вип. 12. С. 51–63.
11. Карпенко О. Ю. Фреймове групування космонімів. Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2010. С. 77–85.
12. Карпенко Ю. О. Волосожар, Стожари, Квочка... Астрономічні знання в народних назвах Плеяд. *Наука і культура. Україна*. Щорічник. К. : Знання, 1986. Вип. 20. С. 323–327.
13. Карпенко О. Ю. Про космонімічний фрейм. Записки з ономастики : зб. наук. пр. Одеса : Астропринт, 2010. Вип. 12. С. 51–63.

14. Карпенко О. Ю. Фреймове групування космонімів. Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2010. С. 77–85.
15. Карпенко Ю. О. Космічні назви : програма шкільного факультат. курсу. *Записки з загальної лінгвістики* : зб. наук. пр. Одеса : Астропринт, 1999. Вип. 1. С. 119–127.
16. Карпенко Ю. О. Походження астрономічних назв. *Українська мова і література в школі*. 1971. № 4. С. 87–91.
17. Карпенко Ю. О. Велика Ведмедиця. *Мовознавство*. 1972. № 1. С. 59–66.
18. Карпенко Ю. О. До походження астроназв (Молочний шлях). *Мовознавство*. 1976. № 4. С. 50–56.
19. Карпенко Ю. О. Топонім. *Українська мова : енциклопедія* 2-ге вид., випр. і доп. К. : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. С. 690.
20. Карпенко Ю. О. Назви об'єктів на поверхні планети Венери. *Мовознавство*. 1989. № 5. С. 17–22.
21. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова книга, 2003. 448 с.
22. Лабінська Г. Топоніміка : навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 274 с.
23. Лучик В.В. Відновлення історичних топонімів як чинник українського державотворення. Магістеріум. Київ, 2011. С. 49-53.
24. Макеєва К. Про аспекти топонімічних досліджень в сучасній лінгвістиці. *Наукові записки*. Серія «Філологічна». 2012. Вип. 24. С. 189—193.
25. Максимов С. Практичний курс перекладу. К.: КНЛУ, 2016. 27
26. Мартос С. Сленгові назви міських об'єктів. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Лінгвістика». 2010. Випуск 12. С. 150–154.
27. Мезенко А. М. Ономастика. Витебск: ВГУ імени П. М. Машерова, 2012. 152 с.

28. Мороз О. Семантика та структура номінативних фразеологічних одиниць з компонентом «власне ім'я». URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nchnpu_10_2011_8_77.pdf.
29. Мотріченко О. Культурно-маркована лексика сучасної мови гінді (типологічний аспект). *Індія: давнина і сучасність*. 2017. Вип. II. С. 193 – 199.
30. Негер О. До питання про термінологічно-поняттєвий апарат урбанонімики. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2012. Випуск 27. с. 47-50.
31. Титаренко, А. А. Місце урбанонімів у загальній класифікації онімів. Філологічні студії. *Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. 2013. № 9(2). С. 171–180.
32. Склярєнко О.М. Про топонімізацію апелювативів місцевих географічних термінів (на матеріалі болгарської мови). *Записки з ономастики*. Київ, 1999. №3. С. 63–68.
33. Українська мова: Енциклопедія / 3-є вид. зі змінами і доповненнями. Київ: Українська енциклопедія імені М.П. Бажана, 2007. 856 с.
34. Гурская Н. А. Структурно-семантические и морфологические особенности словесных товарных знаков (на материале английского языка). *Грамматические и лексико-семантические исследования в синхронии и диахронии*. Калинин, 1975. Вып. 2. 357 с.
35. Altenberg B. *Phraseology of spoken English: The Evidence of Recurrent Wordcombinations*. Cowie A. P. *Phraseology. Theory, Analysis and Application*. Oxford: Clarendon Press, 1998. P. 101 – 122
36. Arnold, M. B. *Emotion and Personality*. NewYork. *Columbia University Press* 1960. Vol. 2. 151 p.
37. Briggs K. M. *Dictionary of British Folk-Tales in the English Language. Incorporating the F. J. Norton,,s Collection. Part A. Folk Narratives*. L. N. Y., 2005. Vol. 1, 2. 515 p.
38. Cameron K. *English place names*. London, 1977. 258 p.

39. Cameron, K. 1996. *English Place Names*. London: Bt Batsford. 256 p.
40. Corredor Tapias J., Romero Farfán C.A. Aproximación a un lexicón de frasiologismos. *Cuadernos de Lingüística Hispánica*. 2008. № 11. P. 153-166.
41. Durkin, Philip. *The Oxford Guide to Etymology*. Oxford University Press. 1999. 360 p.
42. Elliott K. A Survey of the History of English Place-Names. URL: heraldry.sca.org/names/engplnam.html.
43. Evans, V. *Cognitive Linguistics. An Introduction*. *Edinburgh University Press*, 2006. 830 p.
44. Fernando C. *Idioms and Idiomaticity*. URL: https://www.goodreads.com/book/show/124030.Idioms_and_Idiomaticity
45. Fraser B. *Idioms within a Transformational Grammar*. URL: <https://www.jstor.org/stable/25000426>
46. García de Ruckschloss G. Los fraseologismos de la vid y el vino en el Diccionario de Regionalismos Cuyanos. *Vinos de America y de Europa*. Paris : Le Manuscript, 2010. 356 p.
47. Gardiner A. H. *The Theory of Proper Names. A Controversial Essay*. Second edition. *Oxford University Press*, 1954. 76 p.
48. Gibbs R. W. Speaker's Assumptions about the Lexical Flexibility of Idioms. URL: <https://link.springer.com/article/10.3758/BF03199557>
49. Gläser R. *Phraseologie der englischen Sprache*. Leipzig Enzyklopädie, 1990. 201 S.
50. Gläser R. The Grading of Idiomaticity as a Presupposition for a Taxonomy of Idioms. URL: <https://www.degruyter.com/viewbooktoc/product/72244>
51. Harris, Marvin. *Cultural Anthropology*. New York: Harper & Row, 1983. 359 p.

52. Hausner I. Etymology and the historic study of geographical names. *The UNGEGN Advanced Toponymy Manual*. New York, 2017. URL: <https://unstats.un.org/unsd/geoinfo/ungegn/docs/CHAPTER%2026.pdf>
53. Hejwowski, Krzysztof. Kognitywno-komunikacyjna teoria przekładu. Warszawa: PWN, 2007. 198 S.
54. Ilko V. Korunets'. Theory and practice of Translation. New Book., 2000. 524 p.
55. Jordan P. Thoughts on a concept of language geography. RHGT, Vol. XI, Issue 21-22, P. 33-46.
56. Kade O. Die Sprachmittlung als gesellschaftliche Erscheinung und Gegenstand wissenschaftlicher Untersuchung. Leipzig, 1980. 285 s.
57. Martin Salcedo J. Fraseología española en uso Brasília, DF: Consejería de Educación de la Embajada de España, 2017. 108 p.
58. Mills A.D. A Dictionary of English Placenames. New York : *Oxford University Press*, 1991. 388 p.
59. Miram G. Translation Algorithms. Kyiv: Elga, 2004. 176 p.
60. N. Fabb. Compounding. The handbook of Morphology. Oxford: Blackwell, 1998. p. 66-83.
61. Neubert A. Translation as Text. Kent, Ohio and London: *Kent State University Press*, 1992. 169 p.
62. Newmark P. About Translation. Multilingual Matters LTD., 1991. 184 p.
63. Omar Sheikh Al. Shabab. Interpretation and the language of Translation: creativity and conventions in translation. London, 1996. 118 p.
64. The Oxford Dictionary of English Idioms. URL: <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199543793.001.0001/acref9780199543793?btog=chap&hide=true&page=2&pageSize=20&skipEditions=true&sort=titlesort&source=%2F10.1093%2Facref%2F9780199543793.001.0001%2Facref9780199543793>

65. The Oxford English Dictionary. URL:
<https://www.oed.com/search/dictionary/?scope=Entries&q=Toponym>
66. Watts V. The Cambridge Dictionary of English Place-Names:
Cambridge University Press, 2010. P. 716